

## **Виховний захід**

### **Тема: «Свято дівочої долі або свято великомучениці Катерини».**

**Мета:** Привити до любові до звичаїв та традицій нашого народу; ознайомлювати дітей з українськими обрядами, пробуджувати пізнавальні інтереси до історії свого народу, української нації, її культури і побуту; виховувати глибокі почуття любові до України, почуття пошани до людей, праці, сприяти розвитку творчих здібностей дітей, бажання примножувати народні традиції, берегти свою національну культуру.

#### **Обладнання:**

2. Кошик з яблуками (взяти)
3. Глечик з кашею (ложка дерев'яна)
4. Папірчик із землею (гроші, копійки)
5. 2 миски з водою (барвінок)
6. 2 макітри з пампушками:
7. Ваза з вишневими гілочками.

#### **Ведучі.**

Ведуча 1: Одним з перших зимових свят був день Великомучениці Катерини. Відзначати його розпочинали ще на передодні ввечері. Цього вечора парубки постять, щоб мати добрих дружин. Постили цілий день, аж поки не засвітить вечірня зоря. Катерини, як вважалося, є днем жіночої долі на майбутній шлюб дівчат. На передодні Катерини, а також у цей день свята дівчата дотримувалися таких обрядів: зрізані у чужому саду гілочки вишні ставили у воду в хаті – якщо вони на Різдво чи на Маланки зацвітуть – прикмета добра, виходить, і доля дівоча цвісти буде; засохне гілка – кепська ознака.

У цьому випадку під «долею» дівчата розуміють шлюб: є цвіт на гілочці – буде весілля, нема – восени доведеться Покрову просити.

#### **Ведуча 2:**

Українській молоді клуби були відомі ще здавна. Називалися вони

вечорницями. Кожна частина села, а то й кожна вулиця мала свою хату для вечорниць. Навіть на маленьких хуторах було принаймні дві хати для вечорниць, бо вважалося, що ходити на одні й ті ж самі вечорниці рідним братам та сестрам не годиться. На вечорниці збиралися тільки дівчата і хлопці, а одружені чоловіки і заміжні жінки ніколи їх не відвідували. Саме на вечорницях хлопці та дівчата, пізнавали окремі риси кожного, щоб в недалекому майбутньому вибрати собі пару.

Вечорниці називалися по-різному: вечорниці, вечурки, супрядки, музики. Дівчата на зиму наймали хату вдовиці або бездітної пари. Там вони збиралися разом, щоб прясти починки, шити сорочки, вишивати рушники тощо. Хлопці приходили в гості до дівчат, розважали їх, влаштовували різноманітні хатні ігри, співали, розповідали бувальщини та небилиці, танцювати заборонялося, бо тривав піст.

За хату платили печеним хлібом, пшоном, борошном, полотном – але ніколи грішми. «Гроші, - говорили колись наші селяни, - тільки шинкар бере!» Обов'язком господині було тримати лад на вечорницях. В обов'язки дівчат входило приготування вечерю, а для цього вони зносили до хати, де мали відбутися вечорниці, хто що мав: одна – борошно на вареники, друга – сир, капусту, третя – масло, сметану тощо. Хлопці ж мусили забезпечити музикою, а також різними солодощами для дівчат. Першими до хати збиралися дівчата. Вони зачиняли двері і починали роботу. Запізно з'являлися хлопці.

**Бабуся:** Ось і настала зима. За вікном сніжок. Сьогодні Катерини –свято жіночої долі у народному календарі українців, яке святкують 7 грудня.. Цього дня дівчата дізнавались про свою майбутню долю, адже з днем пам'яті великомучениці Катерини пов'язувався звичай “кликати долю”, на щасливе заміжжя.

З вечорницями на Катерини пов'язаний ще один своєрідний звичай. Зібравшись в якій-небудь хаті, дівчата варили кашу з пшона та маку та по черзі вилазили на ворота, вигукуючи: “Доле, ходи до нас вечеряти!” Подекуди замість долі закликали судженого.

А ввечері, коли лягають спати, дівчата клали під подушку засушене листя дерев – дуба, каштана, клена та інших, даючи кожному ім'я хлопця. По домовленості з братами, сестрами, хтось з них повинен був вранці підійти і витягти листок з-під подушки. Листок, під який іменем було витягнуто, вважалось ім'ям судженого. Будемо чекати гостей.

**Онука.:** Певна річ вони обов'язково прийдуть, бо сьогодні ж такий день –«Свято дівочої долі».

**Ведучі.** І у нас в Україні. Цього дня дівчата закликали долю. Місяцю ясний! Зорі прекрасні! Та сонечко красне! Будьте милостиві і пошліть гарну долю моїм дівчатам. Проведемо обряди, які покажуть чи добре ми знаємо народні традиції.

**Онука.:** О. здається вже й дівчата Ідуть

**Ведучі.**Звучить пісня.

**(І) Пісня: «Дай боже в добрий час»**

**Дівчата:** Добрий вечір у вашій хаті! Помагай. Боже на все добре. Чи приймете нас на гостину

**Бабуся:** Проходьте, проходьте. Сьогодні ж ваше свято, а ви мої гості. А що це у вас у руках?

**Дівчата:** Га це ж вишневі гілочки. Кожна з нас ще до сходу сонця їх зламала. Тепер ми поставимо їх у воду і якщо гілка до Різдва зацвіте або до свята. Маланки то це добра ознака, бо й дівоча доля цвістиме, а як засохне - кепська справа (ставлять гілочки у воду)

**Онука.:** А я знаю, що ви ще перед святом почали дотримуватися традицій свята. Ну і як що вийшло?

\_\_\_\_\_: А я вчора пізно ввечері поклала під подушку кілька яблуневих листочків і лягла так щоб не пом'яти.

А де це ти взяла листя узимку?

Та я ще восени засушила.

Так от, потім поклала братика Павлика. нашого найменшого чоловіка в родині, і він витяг мені той листочок, що я загадала на Михайла.

\_\_\_\_\_: А я поклала під подушку ось що: засушену квітку - тобто

радісне і щасливе життя, обручку - одруження, квасолину - прибуток, колосок пшениці - хазяйновитий наречений. Вранці молодший братик дістав квасолину. Краще б обручку ...

**Ведучі.** Загалом на Катерини звичаї були різними: «по розмові», «по зустрічному», «по криниці».

- «По розмові» означало тихцем підслухати розмову сусідів у їх оселі і за її змістом. Тлумачити своє майбутнє. Звісно, якщо мова велась про щось гарне і приємне, то такою мала і бути доля підслуховувачки.

- При визнаванні долі використовували зустрічного перехожого «по зустрічному» треба на вулиці зупинити перехожого і дізнатися його ім'я та рід занять. Отже, таким і буде суджений.

- Доля «по криниці» йшли ранком, ще перед сходом сонця, до джерела чи криниці і роздивлялися своє відображення. Якщо воно чисте, то й доля «буде чиста», якщо «пощерблене» - майбутнє життя в заміжжі не ладитиметься.

**Онука.:** Ну молодці, дівчата, гарно готувалися до свята. Побачимо чи збудяться наші традиції. От скоро прийдуть хлопці і ви розкажете про звичаї та традиції.

\_\_\_\_\_ : А ми, поки хлопці прийдуть, будемо закликати долю. Доле моя дівочая, доле моя щасливая! Завітай до мене та, й стань на помості. Принеси мені щастя і радість, всяке благополуччя. Не зрадь мене! Лихо, горе і печалі, що б назавжди позникали! Господи благослови.

**Бабуся:** А також визнавали долю за розмовою двох жінок.

**ВЕДУЧІ.** Сценка «Розмова двох жінок»

**Жінка 1:**

Хоч я і не гарна, зате моя доля хороша, а ти ось гарна, красива, зате твоя доля нещасна!

**Жінка 2:**

А давай перевіримо свою долю.

**Жінка 1:**

Давай. Зваримо кожна свій борщ і кашу, підемо опівночі на перехресну

дорогу. (жінки розходяться, беруть свої страви і знову зустрічаються).

**Жінка 1:**

Доле, доле йди до мене вечеряти! (3 рази)

Ведучі. Та й підходить до мене панич, та такий же хороший, такий гарний, що й надивитися на нього не можна, взяв він ложку, попробував спершу борщ, а далі кашу. Поклав ложку, загорнув у рушник, поклав гроші і не знати де й подівся...

Жінка 1- Ну тепер ти клич свою долю вечеряти як я кликала!

**Жінка 2:**

Доле, доле йди до мене вечеряти! (3 рази)

Ведучі. Та як піднявся вітер, буря. Пісок несе гне дерева, та ламає – таке робиться, що Господи!.. Коли – виходить доля гарної жінки: така ж погана!.. обірвана, кудлата. Виїла все з горщиків, поперевертала їх побила і пішла собі геть.

**Ведуча:**

Так виглядає доля жіноча. Чоловіча ж доля ж у народних оповіданнях зображена жінкою. Доля – жінка буває проворна або ледача – вона робітниця: працює на свого власника.

**Бабуся:** Дівчата здається вже й хлопці прийшли. Чуєте співають?

*(2) (За сценою пісня. А над ставом вербонька похилилася.. заходять хлопці)*

**Хлопці:** Шановні господарі дому цього, чи дозволите ви зайти до хати?

**Бабуся:** Заходьте, заходьте ми вже вас зачекалися.

**Онук:** Добрим хлопцям — молодцям завжди раді. Просимо до нас на гостину.

**Віра:** Ой хлопчики - братики, заходьте до нас на свято подивитесь як ми будемо дотримуватися традицій свята Катерини..

**Хлопці:** Дякуємо за гостинність цього дому та дівчатам нашим щебетушечкам що так щиро нас запрошують. Добрий вечір вам у вашій хаті!

**Бабуся:** Доброго вам здоров'я. Проходьте, сідайте в нашої хаті!

**Хлопці:** А ми прийшли не з порожніми руками. Щоб привітати вас дівчата

ми принесли гостинці.

**Бабуся.:** От і добре гостинці дівчатам знадобляться сідайте хлопці, тут ближче де дівчат хоч сьогодні і їх свято, але без вас хлопці не обійтись.

**Онука :** Та чи знають хлопці як дівчата доля закликають?

**Хлопці-** Оце ми й хочемо подивитися на дівочі посиденьки.

\_\_\_\_\_ : А я піду під вікна до чужих хат послухаю про що там розмовляють. Як почую слово "йди" - вийду заміж а почую "сиди" — сидіти мені в дівках на наших вечорницях.

Бабуся Ну що кому з вас доля озвалась?

\_\_\_\_\_ :

- Мені!

\_\_\_\_\_ :

- А я заміж вийду - почула слово "йди"

- Д. \_\_\_\_\_ : Дівчата я спробую дізнатись ким буде мій суджений за жменю землі і роздивлюся, що там у тій землі як знайду тріску - буде мій суджений теслею знайду нитки - бути йому ткачем, залізо - бути йому ковалем, шматочок паперу чи от такий уламок крейди буде учителем. А може гроші знайду - був би мій суджений государем, спробую щастя

- Ведучі шукає в землі долю та судженого знаходить гроші, радіє.

Д. \_\_\_\_\_ : А я знаю такий звичай — беручи 2 листочки барвінку, опускаю їх у скаламучену воду. Якщо листочки зустрінуться - то до судження, якщо ні - гуляти мені в дівках,

Ведучі. Так дівчина очікує свою долю, але листочки незійшлися.

**Хл.** (вносить оберемок дров). Ану дівчата хто хоче дізнатися, бути вам у парі чи ні? Ідіть сюди, хапайте поліна. Візьмеш парне число — буде тобі пара. Ну а не парне — погуляй, підрости, почекай своєї пари (Показує).

Ведучі. Ось так здавна в нашій славній Україні шанували традиції та обряди зустрічі жіночої долі, яка незавжди є прихильною до дівчат, але звичаї та традиції передаються з покоління в покоління.

**Бабуся** : Треба завершити вечорниці. Дівчатам до дому пора йти. Розберіть оці вишневі гілочки з собою. Роздайте людям. Нехай і вони загадають собі долю. А ще понесіть їм гостинці, покличемо гуртом долю до нас.

***\*(Дівчата разносять в макітрах пампушки коли повертаються на сцену, усі піднімають руки догори і кажуть тричі: «Доле йди до нас кашу їсти»)***

**Звучить пісня** Моя доле.

Ведучі.

Ось так відбувалися вечорниці на Катеринин день! Ми нагадали звичаї та традиції святкування свята Катерини. Щоб кожен з вас прийшовши додому згадав про свою долю та традиції святкування свята жіночої долі оспіваної у піснях та озвученої у книгах.. Нехай ваша доля буде уквітчанна лише гарними парубками та дівчатами. Дякуємо за увагу.